PORADNIK DLA SENIORÓW Z ZAKRESU SPRAW SPADKOWYCH WRAZ ZE WZORAMI PISM

Testament - jak napisać

Testament stanowi ostatnią wole spadkobiercy. Jest to jedyny dokument, w którym możemy rozporządzić naszym majątkiem na wypadek śmierci. W polskim prawie wyróżniamy nastepujące rodzaje testamentów: holograficzny (własnoręczny), notarialny, allograficzny, oraz testamenty szczególne: ustny, podróżny oraz wojskowy.

Testament holograficzny musi zostać w całości sporządzony własnoręcznie przez spadkodawce i zawierać podpis. Podpis powinien zostać zamieszczony pod treścią ostatniej woli, w taki sposób aby zaznaczyć koniec rozporządzania majątkiem. Istotnym elementem testamentu jest również data sporządzenia dokumentu.

Testament notarialny jest to testament sporządzany przez notariusza, w formie aktu notarialnego. Spadkodawca składa oświadczenie woli przed notariuszem, który potwierdza tożsamość spadkodawcy oraz stwierdza zdolność do wyrażenia ostatniej woli. Testament w tej formie ma charakter dokumentu urzędowego. Nadto, pozostawienie testamentu w kancelarii notarialnej uchroni dokument przed możliwością ukrycia, zniszczenia lub sfałszowania.

Testament allograficzny to testament ustny, sporządzany w obecności urzędnika (m.in wójta, burmistrza, prezydenta miasta) i dwóch świadków. Ustne oświadczenie spadkodawcy spisywane jest w protokole z podaniem daty jego sporządzenia. Protokół odczytywany jest spadkodawcy w obecności świadków. Protokół powinien być podpisany przez spadkodawcę, przez osobę, wobec której wola została oświadczona, oraz przez świadków. Jeżeli spadkodawca nie może podpisać protokołu, należy to zaznaczyć w protokole ze wskazaniem przyczyny braku podpisu.

Zastosowanie testamentów szczególnego rodzaju jest możliwe tylko w sytuacjach określonych w prawie spadkowym. Należy do nich m.in **testament ustny**, który jest wygłaszany w obecności trzech świadków, w przypadku obawy rychłej śmierci, jeśli sporządzenie testamentu w zwykłej formie jest niemożliwe lub znacznie utrudnione. **Testament podróżny** sporządzony podczas podróży na polskim statku morskim lub powietrznym. Polega on na złożenia oświadczenia woli wobec dowódcy statku lub jego zastępcy w obecności dwóch świadków, który później jest spisywany.

Dziedziczenie ustawowe

Dziedziczenie ustawowe jest obok dziedziczenia testamentowego formą, zgodnie z którą spadkobiercy są powoływani do spadku. Dziedziczenie ustawowe ma miejsce, gdy spadkodawca nie pozostawił testamentu, tym samym nie powołał spadkobiercy lub wszyscy powołani w nim do dziedziczenia odrzucili spadek, bądź nie mogli być spadkobiercami, a także w sytuacji, gdy testament okaże się nieważny.

Krąg spadkobierców

W sytuacji, gdy mamy do czynienia z dziedziczeniem ustawowym, krąg spadkobierców kształtuję się następująco:

1. **Dzieci i małżonek** - do spadku powoływane są dzieci oraz małżonek spadkodawcy, którzy dziedziczą spadek w częściach równych, lecz część małżonka nie może być mniejsza niż ¼ spadku.
2. **Małżonek i rodzice** - gdy zmarły nie pozostawił po sobie zstępnych do udziału w spadku powoływani są małżonek oraz rodzice spadkodawcy. Udział spadkowy każdego z rodziców spadkodawcy wynosi ¼ spadku. W przypadku braku zstępnych oraz małżonka – całość spadku przypada rodzicom spadkodawcy.
3. **Małżonek, rodzic i rodzeństwo** - gdy jeden z rodziców spadkodawcy nie dożyje otwarcia spadku, jego część przypada rodzeństwu spadkodawcy, w częściach równych. Gdy również rodzeństwo nie dożyje otwarcia spadku, do ich części powoływani są ich zstępni.
4. **Małżonek i rodzic** - jeśli spadkodawca nie pozostawił po sobie zstępnych, jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku, a brak jest rodzeństwa spadkobierców oraz ich zstępnych, to udział żyjącego rodzica spadkodawcy oraz małżonka spadkodawcy wynosi po ½ .
5. **Małżonek** - w przypadku braku rodziców oraz rodzeństwa spadkodawcy całość spadku przypada małżonkowi.
6. **Dziadkowie -** dziadkowie spadkodawcy dziedziczą wówczas, gdy spadkodawca w chwili śmierci nie posiadał małżonka, dzieci, rodzeństwa, ani ich zstępnych, w sytuacji, gdy żyją wszyscy dziadkowie, dziedziczą oni w częściach równych, natomiast jeśli któryś z wstępnych (dziadków) nie dożyje otwarcia spadku, jego część jest dzielona pomiędzy jego zstępnych, w przypadku ich braku, spadek przypada w równych częściach pozostałym dziadkom.

Niechciany spadek jak go odrzucić

Spadek nie zawsze oznacza odziedziczenie znacznych sum pieniędzy. Po zmarłym możemy otrzymać na przykład zadłużenie. Czy musimy spłacać długi zmarłego? Na szczęście nie. Oczywiście tylko pod warunkiem, że spadek zostanie przez nas odrzucony.

Zrzeczenie się dziedziczenia

Jeśli za życia osoby, której jesteśmy hipotetycznym spadkobiercą, wiemy, że nie chcemy po niej dziedziczyć, możemy po prostu z wyprzedzeniem zrzec się dziedziczenia. Żeby tak się stało, niezbędne jest podpisanie umowy ze spadkodawcą. W przypadku zrzeczenia się dziedziczenia, w momencie otwarcia spadku, zostaniemy pominięci, a majątek rozdysponowany pomiędzy pozostałych spadkobierców.

Umowa między spadkodawcą i spadkobiercą, dotycząca zrzeczenia się dziedziczenia, musi zostać sporządzona przez notariusza.

Odrzucenie spadku

Po śmierci spadkodawcy możemy spadek przyjąć lub odrzucić. Najczęściej odrzucane są spadki obciążone znacznym zadłużeniem. Na decyzję mamy 6 miesięcy liczonych od dnia, w którym dany spadkobierca dowiedział się o podstawie dziedziczenia. Odrzucony spadek będzie przekazany pozostałym spadkobiercom, zgodnie z porządkiem ustawowym.

Spadkobierca może odrzucić spadek niezależnie od tego czy mamy do czynienia z dziedziczeniem na podstawie testamenty czy na podstawie ustawy.

Aby odrzucić spadek należy złożyć odpowiednie oświadczenie przed notariuszem lub przed sądem rejonowym.

WZORY PISM

I. Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku

data, miejscowość

Sąd Rejonowy w Gorzowie Wlkp.[1]
I Wydział Cywilny
ul. Chopina 52 bl. 10
66-400 Gorzów Wlkp.

Wnioskodawca:
(imię i nazwisko osoby wnoszącej, wraz z dokładnym adresem oraz numer PESEL)

Uczestnicy[2]:
(imię i nazwisko osób biorących udział w sprawie, wraz z dokładnymi adresami)

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku

Wnoszę o stwierdzenie praw do spadku po ……. (imię i nazwisko osoby zmarłej). Ostatnio zamieszkałym w ……. (ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy), zmarłym w dniu …… (data zgonu).
Spadkodawca pozostawił po sobie żonę/męża ……. (imię i nazwisko) dzieci…… (imiona i nazwiska).[3]

Innych dzieci w tym pozamałżeńskich ani przysposobionych spadkodawca nie posiadał.
Spadkodawca nie pozostawił testamentu/pozostawił testament z dnia …… W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne/wchodzi gospodarstwo rolne położone w ……o powierzchni……

Wnioskodawca i uczestnicy są jedynymi spadkobiercami po spadkodawcy.

.....……
podpis wnioskodawcy

Do wniosku należy dołączyć:
1. Oryginał aktu zgonu spadkodawcy
2. Oryginał aktów urodzenia mężczyzn (spadkobierców)
3. Oryginał aktów małżeństwa kobiet zamężnych;
4. Oryginały aktów urodzenia kobiet niezamężnych
5. Tyle kserokopii niniejszego wniosku, ile osób bierze udział w sprawie
6. Oryginał testamentu i jego kserokopie w ilości odpowiadającej liczbie osób biorących udział w sprawie
7. Tytuł własności-jeśli w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne

1 - Sądem właściwym w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku jest sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli miejsca ostatniego pobytu nie da się ustalić w Polsce to właściwym będzie sąd, w którym znajduje się majątek spadkowy lub znaczna część spadku. W braku powyższych podstaw wniosek składa się do Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy - art. 628 k.p.c.

2 - Należy wskazać jako uczestników wszystkich spadkobierców ustawowych po osobie zmarłej (art. 931 § 1 kc i następne), oraz spadkobierców ustanowionych przez spadkodawcę (zmarłego) w testamencie (jeżeli testament został sporządzony) wraz z podaniem kim ta osoba była dla spadkodawcy (mąż, żona, syn, córka, brat itp.). Jeżeli któryś ze spadkobierców nie żyje w chwili wniesienia sprawy jako uczestników postępowania w jego miejsce należy wskazać jego spadkobierców. W sytuacji gdy wskazany uczestnik jest małoletni (nie ma ukończonych 18 lat) należy oznaczyć ten fakt dodatkowo wskazując jego przedstawiciela ustawowego (rodzica, opiekuna prawnego).

3 - gdyby któreś z dzieci zmarło przed spadkodawcą należy podać dane (imię, nazwisko i adres) jego dzieci tj. wnuków spadkodawcy, w przypadku gdyby spadkodawca nie miał dzieci należy okoliczność tę wskazać i podać dane jego rodzeństwa i rodziców (jeżeli żyją)

Do wniosku należy dołączyć:
- potwierdzenie uiszczenia opłaty sądowej w wysokości 100 zł
- dodatkowo każdy ze spadkobierców jeżeli stwierdzenie nabycia spadku ma nastąpić w okresie 6 miesięcy od daty śmierci spadkodawcy obowiązany jest uiścić 100 zł tytułem opłaty sądowej od oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku opłatę tą uiszcza się w chwili składania oświadczenia na rozprawie, przed Sądem
- odpisy wniosku w liczbie odpowiadającej ilości wskazanych uczestników postępowania - testament (jeżeli był sporządzony) w oryginale

- odpis skrócony aktu zgonu (oraz akt małżeństwa zmarłego- w przypadku, gdy żyje małżonek zmarłego) w oryginale
- odpisy skrócone aktów urodzenia, lub małżeństwa synów zmarłego- w oryginale,
- odpisy skrócone aktów małżeństwa córek zmarłego- w oryginale (jeżeli są pannami akty urodzenia),
- jeżeli zmarły nie miał dzieci- odpisy skrócone aktów urodzenia braci zmarłego i aktów małżeństwa sióstr zmarłego (jeżeli są pannami- akty urodzenia), akt małżeństwa rodziców zmarłego (jeżeli żyją) - w oryginale
- opłatę za wpis w Rejestrze Spadkowym w wysokości 5 zł

II. Wniosek o dział spadku

data, miejscowość

Sąd Rejonowy w Gorzowie Wlkp.
I Wydział Cywilny
ul. Chopina 52 bl. 10
66-400 Gorzów Wlkp.

Wnioskodawca: (*imię, nazwisko ,PESEL, dokładny adres*)
Uczestnicy: (*imię, nazwisko, dokładny adres*)

WPS (wartość przedmiotu sporu): ……. (określenie wartości masy spadkowej)

Wniosek o dział spadku
(zgodny / niezgodny)
po zmarłym……

Wnoszę o dokonanie działu spadku po zmarłym …… (imię i nazwisko zmarłego). Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku toczyło się przed Sądem Rejonowym w …… (nazwa sądu rejonowego) syg. akt…….. (sygnatura akt zakończonego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku)

W skład spadku wchodzi ……

Propozycja podziału……

(podpis)

Załączniki:

1.odpis wniosku w tylu kopiach ilu jest uczestników postępowania
2.aktualny wypis z księgi wieczystej , jeżeli w skład spadku wchodzi nieruchomość.

Dodatkowe informację

- Opłata stała od wniosku wynosi **500 zł**, a jeżeli zawiera zgodny projekt działu spadku opłata stała wynosi **300 zł.**
- Jeżeli wniosek o dział spadku połączony jest ze zniesieniem współwłasności opłata stała od wniosku wynosi 1.000 zł, natomiast jeżeli wniosek zawiera zgodny projekt działu spadku i zniesienia współwłasności opłata stała wynosi 600 zł.

III. Pozew o zachowek

miejscowość, data

Sąd Rejonowy w …
… Wydział Cywilny
ul. ……..

Powód(-ka): …….
(Imię, nazwisko, dokładny adres i PESEL)

Pozwany(-a): ……..
(Imię, nazwisko i dokładny adres)

Wartość przedmiotu sporu: ……zł (żądana kwota zachowku)

POZEW O ZACHOWEK

W imieniu własnym wnoszę o:

1. zasądzenie od pozwanego …… na rzecz powoda …… kwoty …… zł (słownie……) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od…… do dnia zapłaty;
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów pełnomocnictwa, według norm przepisanych;
3. rozpoznanie sprawy również pod nieobecność powoda.

UZASADNIENIE

……
(Należy przytoczyć fakty uzasadniające żądanie pozwu)

.....
(własnoręczny podpis powoda)

Załączniki:

1. Pozew i załączniki w tylu egzemplarzach ilu jest pozwanych + 1 egz. dla Sądu o
2. odpis postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku;
3. oryginał odpisu aktu urodzenia powoda.

Wniosek należy złożyć w sądzie rejonowym właściwym dla miejsca zamieszkania osoby zmarłej. Opłata stosunkowa jest zależna od wartości przedmiotu sporu:

- do 500 złotych - w kwocie 30 złotych;
- ponad 500 złotych do 1500 złotych - w kwocie 100 złotych;
- ponad 1500 złotych do 4000 złotych - w kwocie 200 złotych;
- ponad 4000 złotych do 7500 złotych - w kwocie 400 złotych;
- ponad 7500 złotych do 10 000 złotych - w kwocie 500 złotych;
- ponad 10 000 złotych do 15 000 złotych - w kwocie 750 złotych;
- ponad 15 000 złotych do 20 000 złotych - w kwocie 1000 złotych.

W sprawach o prawa majątkowe przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia ponad 20 000 złotych pobiera się od pisma opłatę stosunkową wynoszącą 5% tej wartości, nie więcej jednak niż 200 000 złotych.

IV. Wniosek o odebranie oświadczenia o przyjęciu/odrzuceniu spadku

miejscowość, data

Sąd Rejonowy w ……
Wydział I Cywilny
ul. ……
……..

Wnioskodawca: ……
(Imię, nazwisko, dokładny adres i PESEL osoby składającej wniosek)

WNIOSEK
o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku

Wnoszę o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku po …… *(imię, nazwisko osoby zmarłej)* zmarłym dnia …… *(data zgonu)* w …… *(miejscowość zgonu)*, ostatnio stale zamieszkałym w …… *(ostatni adres)*.

Do grona spadkobierców poza składającym oświadczenie należą: …… *(należy podać imiona, nazwiska i dokładne adresy osób należących do kręgu spadkobierców)*.

Oświadczam, iż posiadam / nie posiadam dzieci: …… *(należy podać imiona, nazwiska*

i dokładne adresy dzieci osoby składającej oświadczenie).

……

(własnoręczny podpis wnioskodawcy)

Dodatkowe informację

1. Niniejszy wniosek należy złożyć w jednym egzemplarzu.
2. Do wniosku należy dołączyć: akt zgonu spadkodawcy (odpis skrócony)
3. Do wniosku należy dołączyć potwierdzenie uiszczenia opłaty od wniosku w wysokości 100 zł
4. Wniosek należy własnoręcznie podpisać.